№ 5.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 15. *STYCZNIA ROKU* 1799. *we WTOREK.*

z Londynu dnia 17. *Grudnia.*

Admiralicya zakupiła okręty *Francuzkie* w bitwie pod *Abukir* zabrane, to ieſt *Franklin*, *i le Tonnant* od 80. *le Spartiate*, *l'Aquilon*, *le Conquerant*, *i le Peuple Souverain* od 74 i 70. armat. Zapłaciła za nie 117,000 funtow ſterlingow. Od czasu tey potyczki, każda gazeta *Angielſka* musi zawsze coś wspominać o Admirale *Nelson*. Jedna z pomiędzy nich przytacza naſtępuiącą okoliczność: „Przy końcu roku 1797. nadana była *Nelsonowi* pensya roczna 1000. funtow, a to (iak głoszono) za utratę ręki, w iſtocie zaś samey była to nadgroda za uſługi pełne niebespieczeńſtw i trudow przez całe życie iego odbywane. Dla otrzymania tey pensyi, muſiał on podług etykiety podać Krolowi memoryał, w ktorym wyświadczone przyſługi okazał. Memoryał ten był naſtępuiącey treści: „Niżey podpisany przekłada naypokorniey J. K. Mci, iż on w ciągu teraźnieyszey woyny był przytomny na 4ch bitwach z ſlottami nieprzyiacielſkiemi, iż procz tego znaydował ſię na 4ch potyczkach z fregatami, tudzież 6. akcyach przeciw bateryom i 10. innych przeciw batom kanonierſkim, naoſtatek był obecnym przy zdobyciu 3ch miaſt. Niżey podpisany ſłużył także przez 4. mieſiące w armij lądowey, i miał kommendę nad bateryami przy zdobyciu *Baſtyi* i *Calvi*. Rownie był przytomnym przy zdobyciu 7. okrętow liniowych, 6. fregat, 4. korwetow, 11. kaprow i zabraniu lub zniszczeniu 50. okrętow kupieckich, tak dalece, iż niżey podpisany przeszło 120. razy z nieprzyiacielem potykał ſię, a w ſłużbie swoiey utracił prawe oko i prawą rękę, tudzież kilka ran ciężkich odebrał. Wſzyſtkie te uſługi i rany niżey podpisany oddaie naypokorniey pod wysokie zdanie J. K. Mci. *W Październiku* 1798."— Fregata *la Coquille* od 44. armat przed nieiakim czasem *Francuzom* zabrana, wysadzoną zoſtała na powietrze przez zapalenie prochow, przy którym zdarzeniu 16. osob utraciło życie.—Wyczytuiemy w liſtach z *Indyow Wschodnich* pod d. 1. Lipca pisanych, iż w *Bombay* otworzorzono xięgi do zapisywania dobrowolnych ſkładek na wspomożenie rządu. Gubernia *Dekańſka* podpisała ſię na 25. tyſięcy rupiow (rupie około 5. złł: Pol:) Kommendant na 20 tyſięcy, dway pierwsi konsyliarze na 20 tyſięcy. Procz tego w pierwszych zaraz dniach mieszkańcy podpisali ſię na 40 tyſięcy rupiow. Spodziewaią ſię, iż za tym przykładem poydzie *Kalkuta* i *Madraſs*.

z Paryża dnia 26. *Grudnia.*

Jeden z naszych dziennikow zawiera w sobie naſtępuięcy wypis liſtu pisanego z *Medyolanu* pod dniem 14. Grudnia, do Reprezentanta *Scherlock*: „W momencie zamknięcia tego liſtu, Generał-Adjutant *Berthier* odbiera liſt z armij *Rzymſkiey*, ktory mu donosi, iż woyſka nasze weszły do *Rzymu*, i że Generał *Macdonald* znayduie ſię w nieprzeſtanney bitwie. Oczekuiemy na szczegóły, ktore ci iak nayprędzey przeszlę.

Z dnia 13. na 14. Grudnia, okropny pożar ſpalił zamek bywszego Króla w *Chambery*. Wſzyſtkie prawie papiery adminiſtracyi centralney ſtały ſię paſtwą płomieni. Rząd rozkazał śledzić sprawcow tey zbrodni.— Przybycie Generała *Maſſeny* do *Lucerny*, ſprawiło wielki zapał w ſercach żołnierzy *Francuzkich* i *Helweckich*. Przyimowany był przy wyſtrzałach całey artylleryi. Oddział kawaleryi wyszedł na iego ſpotkanie. Grenadyerowie i cały garnizon znaydowali ſię pod bronią, i udali ſię potym z chorągwią i muzyką woienną przed mieszkanie Generała *Schauenburg*, gdzie Generał *Maſſena* wyſiadł. Ten Generał oglądał całe woyſko w towarzyſtwie ſwego poprzednika, który oddawszy mu kommendę armij, obeymie natychmiaſt obowiązki Generała Inspektora infanteryi.— OOb. *Amelot* i *Aymar* maią sobie powierzony dozor nowey adminiſtracyi ſkarbowey w *Piemoncie*.— Dnia 23. t. m. przybył tu kuryer z *Wiednia*, wiozący, iak ſię domyślaią, oſtatnie propozycye Cesarza.— Czytaiąc opisanie naszych oſtatnich zwycięſtw we *Włoszech* (mowi dziſieyſzy dziennik *le Publiciste*) i rzuciwszy wzrok na kartę, można widzieć, iż nasze woyſka nie mogą powrocić do *Rzymu*, iak tylko po ſtanowiącey bitwie; iż to miaſto zaſłonione ieſt korpusem Generała *Mack*, który ſprzykrzywszy sobie częściami ponoszone klęſki, zgromadził wſzyſtkie ſiły dla odważenia ſię na wielkie przedſiewzięcie; iż Generał *Championnet* wcześnie o tym uwiadomiony, nieomieszkał rownież przygotować ſię na wſzelkie zdarzenia. W tym ſtanie rzeczy, ſpodziewamy ſię wkrotce odebrać wiadomość o generalney bitwie. Przedziwne ſkłonności naszego woyſka, daiące ſię poſtrzegać w woyſku *Neapolitańſkim* zniechęcenie, obiecuie nam naypomyślnieysze ſkutki. Jeſteśmy iuż panami dwoch miaſt *Neapolitańſkich*; gdyby nawet inne mocarſtwo namyśliło ſię przybyć w tym momencie Krolowi *Neapolitańſkiemu* na pomoc, można być pewnym iż toby iuż było za pozno. — Na ſeſſyi dnia 22. 23. i 24. Grudnia, Rada 500. zatrudniała ſię projektem Prawa względem kokardy narodowey, ażeby iey noszenie zabronione było dla cudzoziemcow; drugi proiekt ściągał ſię do przeyrzenia wyrokow Trybunałow Kryminalnych, uwiedzionych przez zmyślone dowody, lub fałszywe świadectwa, oraz nad sposobami ktore przełożyła Kommiſſya woienna względem dawania zupełnych dymiſſyow.

W czaſie uroczyſtości wezbrania *Nilu* Generał *Buonaparte* rozdawał pomiędzy znacznieysze osoby kraiu, kaftany i futra kosztowne, a pomiędzy lud pieniądze. W wyścigach konie *Francuzkie* zyſkały pierwszeńſtwo od *Arabſkich*. Generał *Berthier* otrzymał także nadgrodę. Wiadomości prywatne donoſzą, iż *Arabowie* i *Mamelukowie* w pierwszych dniach Liſtopada w krwawey potyczce pod *Kairem* zupełnie pobici zoſtali, a bunt w mieście *Kairze* ze wszyſtkim był przytłumionym, do czego nie mało ſyn Dyrektora *Merlin* przyłożył ſię.—Lękamy ſię tu, aby *Neapolitańczykowie* nie chcieli uwieść z *Rzymu* prywatney biblioteki Papiezkiey, drukarniow propagandy, i wiele innych szacownych sprzętow do *Paryża* przeznaczonych.— Dwór *Neapolitańſki* miał zawrzeć traktat przymierza z *Roſſyą* i *Portą*.— Poseł *Neapolitańſki Ruffo* z *Paryża* do *Neapolu* powracaiący, zoſtał przytrzymany na granicy *Liguryiſkiey*. Pisano ztamtąd do *Paryża* z zapytaniem, co z nim rząd robić rozkaże.— Pod dniem 10. Grudnia G. *Championnet* wydał odezwę do armiy, w którey donoſi, iż gdyby byli Republikanie pod *Nepi* zwalczeni, wszyscy w pień wycięci bydź mieli. Nieprzyiaciele 3. *Francuzow* do drzewa przywiązanych rozſtrzelali, 30. także chorych Republikanow częścią rozſtrzelano, częścią ſpalono. *Francuzi* iednak niepowinni dopuszczać ſię odwetu, lecz poſtępować szlachetnie. Względem wszyſtkich przeto jeńcow *Neapolitańſkich*, zachowana ma bydź ta ludzkość, iaka ſię należy pokonanemu i rozbroionemu nieprzyiacielowi. Każdy żołnierz przeſtępuiący to rozrządzenie przykładnie będzie karanym.— Pod dniem 11. wspomniony Generał wydał odezwę do *Neapolitańczykow*, w ktorey wyraził, iż mieszkańcy *Civita Ducale*, za zbliżeniem ſię *Francuzow* porzucali maiątki swoie. Przeto wzywa ich, aby ſię poſtrachom daremnym nie poddawali.— Generał adjutant *Bonnami* w rapporcie swoim względem oſtatniego zwycięſtwa odnieſionego nad *Neapolitańczykami* pod *Calvi*. Generałowie *Mathieu* i *Kniaziewicz* attakowali to miaſto, a odparłszy *Neapolitańczykow* i otoczywſzy ie, wezwali do poddania ſię. Po nieiakiey zwłoce Generał *Macdonald* nadciągnąwszy, posyła lakoniczne ultimatum: *Kolumna podda ſię, albo w pień wyciętą zoſtanie*, i to ultimatum ſkutkowało. Generał Adjutant *Bonnami* dodaie, iż Generał *Lemoine* opanował miaſto *Neapolitańſkie Citta Duca*. W *Calvi* nieprzyiaciel opoźniał poddanie ſię oczekuiąc zapewne odſieczy, lecz G. *Mathieu* nie zezwolił na to. Jakoż w iſtocie ciągnął z woyſkiem G. *Mack* ku *Calvi*, lecz *Championnet* zaiął drogę idącą z *Terni* do *Rzymu* przez *Cantaluppo*. *Mack* zbierał w *Cantaluppo* całą ſwoią potęgę, *Championnet* czynił podobnież i wraz miał ciągnąć do *Cantaluppo*. Zamek *Civittella* zaięty zoſtał przez G. *Duhem*.—Przeięty liſt emigranta *Vintimille Dulce* do Generała *Mack*, nowe rzuca światło na zdradę *Pichegru* i *Villota*. — Dzienniki tuteysze przypominaią, iż Króleſtwo *Neapolitańſkie* iuż dwa razy, w roku 1265. od *Karola d'Anjou*, i w roku 1495. za *Karola* VII. korpusem tylko 1800. ludzi zdobyte zoſtało. Na plany *Makka* rożne piosneczki zrobiono. Inżenier *Rouſſin* podał także uwagi swoie, wyſtawuiąc śmieszną punktualność tego Generała w wykonaniu planow.— Mowią iż Krol *Neapolitańſki* żądał poſiłkow od Cesarza, lecz dwor *Wiedeńſki* wymowił ſię w tey mierze, utrzymuiąc, iż nie był do nich obowiązanym, tylko wtedy, gdyby *Neapol* był zaczepionym, teraz zaś ieſt zaczepiaiącym. Sądzą nawet, iż takowe poſiłki gdyby i dane były, iużby przyszły za pożno, kiedy woyſka Rzplty wkroczyły w kray *Neapolitańſki*.— Ob. *Geoffroy* członek klaſſy fizyczney w inſtytucie *Egipſkim* przyſłał dokładne szczegóły o pracach tego inſtytutu przyiacielowi swemu Ob. *Cubier*.

Redaktor ogłoſił urzędownie co naſtępuie: *Wypis z urzędowego liſtu z Rochefort pisanego do miniſtra marynarki i osad.*— Korweta *la Bayonnoise* maiąca na ſobie 20. armat 8 funtowych pod kommendą Ob. *Edmond Richer* porucznika okrętu Rzpltey, powracała z *Kayenny*, i nie była iak na 25 lub 30 mil od brzegow *Francuzkich*, gdy 14. Grudnia zoſtała attakowaną przez fregatę *Angielſką l'Embuscade* od 42. armat, z których 26 16funtowych na bateryach, 8. 8funtowych, i 6 mozdzierzy od 36 funtow. Bitwa trwała od 3ch godzin nie przeważaiąc ſię na żadną ſtronę. Fregata nieprzyiacielſka za pomocą wioseł ſtanela w górze wiatru, na puł karabinowego wyſtrzału od naszey korwety. Na tenczas bitwa ſtała ſię nayokropnieyszą. Położenie korwety *Francuzkiey* na przeciw wiatrom, nakłoniło porucznika *Richer* na przyſtąpienie do fregaty nieprzyiacielſkiey; rozkazał iuż czynić należyte do tego przygotowania, gdy powszechne głosy ekwipażu dopominały ſię o to przedſięwzięcie. *Spuszczam ſię dosyć na wasze męstwo i na wasze do oyczyzny przywiązanie, ażebym niemiał waszym chęciom dogodzić*, rzekł waleczny

Richer; i natychmiaſt uſkutecznia ten śmiały zamiar. W uderzeniu obydwoch okrętow wielki maszt korwety upada na fregatę, i czyni z ſiebie nieiaki moſt, po którym naſi marynarze wdzieraią ſię do nieprzyiacielſkiego ſtatku. W puł godziny bitwy, *Anglicy* przymuszeni byli do poddania ſię. Korweta nasza utraciła wszyſtkie ſwoie maszty, i ſtała ſię zupełnie niezdatną do żeglugi, lęcz iey ekwipaż przenioſł ſię na fregatę nieprzyiacielſką, którą zaprowadził do portu *Rochefort*. Kommendant *Richer* ma rękę przeſtrzeloną, lękamy ſię, ażeby nie było potrzeby iey urznięcia.

Liſty z *Nantes* pod dniem 20 donoszą, iż Ob. *Raymond* bywszy agent Dyrektoryatu w *St. Domingo*, przybył do tego portu na fregacie *Kokarda*. Z inney ſtrony dowiaduiemy ſię, iż fregata *Sirena* przybyła dnia 19 do *l'Orient*, i że na niey znaydował ſię adiutant Generała *Touſſaint-Louverture*, który ma z ſobą depesze do rządu. Lubo zawsze utrzymuią, iż ten Generał niemyśli ſię oderwać od Rzpltey, rozmaite okoliczności zdaią ſię przeciwnie okazywać. Dziennik przyiaciel praw ogłoſił proklamacyą tego Generała, o którey iuż dawniey wspomniał, rownie iako i adreſs G. *Hedouville* do mieſzkańcow wyspy *St. Domingo*.— Wypis z proklamacyi G. *Touſſaint-Louverture* d. 10 Paździer: roku 7. Rzeczypospolitey. „Ta ieſt droga, którą iść powinniśmy dla ziednania ſobie błogosławieńſtwa Boſkiego; ſpodziewam ſię, iż od tego nigdy nie odſtąpicie, i że dokładnie uſkutecznicie to co naſtępuie. 1. Szefowie korpusow obowiązani są dopilnować, ażeby woyſka każdego poranku i wieczora odmawiały pacierze, ile im tego ſłużba pozwoli.—2. Kommendanci troſkliwie doglądać będą, ażeby regimenta lub oddziały pod ich rozkazami zoſtaiące w każdy dzień dekadowy prowadzone były na mszę z bronią i w naylepszym porządku.— 3. W miaſtach, miaſteczkach i gdzie tylko będzie można znaleść xięży, kommendańci umowią ſię z niemi względem odprawienia wczesney mszy woyſkowey.— 4. officerowie w czaſie ſłużby Bożey, winni będą pod odpowiedzialnością utrzymywać ſwoich żołnierzy w ſkromności i poszanowaniu, w czym ſami naypierwsi przykład dawać powinni. — 5. Po odebraniu ninieyszey proklamacyi Generałowie i kommendańci nakażą odprawienie wielkiey mszy i ſpiewania *Te Deum* we wszyſtkich mieyscach ſwego okręgu, na podziękowanie Bogu za uſtąpienie nieprzyiacioł bez rozlewu krwi, i że raczył nawrocić pomiędzy nas wiele tyſięcy ludzi wszelkiego koloru, dotąd obłąkanych, przez co więcey niż 20 tyſięcy rąk przybyło rolnictwu.— 6. Polecamy Generałom i kommendantom uſkutecznienie poprzedzaiącego artykułu, nakazuiąc im, ażeby ſami byli obecnemi i prowadzili woyſko z bronią na wykonanie tego dziękczynienia.— 7. *Te Deum* zapowiedziane będzie przez 22. wyſtrzały armatne.— 8. Ninieyszy adress będzie codziennie przy paradzie czytany, i na drzwiach koszar przybity. Generałowie i kommendańci każą go ogłoſić w rozległości ſwoiey kommendy troſkliwie, i dopilnuią iego uſkutecznienia. Działo ſię w zamku *St. Nicolas* 10 Października R. 7. Rzpltey iedney i nierozdzielney.— Generał kommend: armią w *St. Domingo*.

(podpisano) *Touſſaint-Louverture.*

Z powodu poprzedzaiącey proklamacyi, G. *Hedouville* wydał naſtępuiącą do mieszkańcow wyspy *St. Domingo*: „Obywatele, dopełniwszy wszelkiego dobra iakie tylko na tey osadzie odemnie zależało, nie zoſtaie mi przed oddaleniem ſię moim, iak tylko przeſtrzedz was o okropnych ſkutkach nieszczęścia, któremu przeszkodzić nie mogłem. Od dawnego czasu emigranci zwrocili oczy na *St. Domingo*, ażeby ie uczynić łupem ſwoiey chciwości. Wypędzeni zewsząd przez nasze zwycięzkie woyſka, zoſtali przyięci w twierdzach tey osady przez *Anglikow* zaiętych. Dano im cywilne i woyſkowe urzędy, i gdy ſię osądzili dosyć mocnemi dla uſkutecznienia ſwego zamiaru niepodległości, ułożonego między gabinetem w *St James* i federalnym rządem, kommendańci *Angielscy* coſneli ſię na pozor, lecz bez odprowadzenia z ſobą woyſk na żołdzie Krola *Angielſkiego* zoſtaiących, a nawet officerow, którzy niemi kommenderowali. Na prożno dla zapobieżenia złemu w ſwoim zrzodle, wyłączyłem od amneſtyi wszyſtkie osoby, które ſię znaydowały na urządach cywilnych lub woyſkowych w ſkarbie Krola *Angielſkiego*; wkrotce tłumy innych emigrantow przychodzą łączyć ſię z niemi. Atoli ſtały w przedſięwzięciu oddalenia z osady tych niebespiecznych nieprzyiacioł, nakazuię ściſle wykonywanie praw przeciwko emigrantom, lecz ſtosowny do tego wyrok lub niedochodzi do urzędow, lub zoſtaie bez exekucyi w rękach zaprzedanych *Anglikom*. Na tenczas nieprzyiaciele Rzpltey zrzucaią zaſłonę, i mowią otwarcie o niepodległości. Zaczynaią wymierzać ſwoie pociſki przeciwko zwierzchności narodowey; wymyślaią naysroższe potwarze; i gdy moie wszyſtkie czynności zmierzaią tylko do dopełnienia prawa, oni ważą ſię powſtawać przeciwko iego pobudkom, i domyślaią ſię w nich ſzkodliwych dla dobra powszechnego ſkutkow; iak gdyby publiczni urzędnicy lub prywatni obywatele, mogli mieć oprocz prawa inne prawidło lub inną zaſłonę. Gdy powszechna wolność ieſt celem naywiększey ich nienawiści, w tenczas zarzucaią mi zamiary oney przeciwne. Lecz wiedzcie obywatele, iż w tym ſamym momencie uwiadomiony o prześladowaniach, iakich doświadczaią w ziednoczonych ſtanach kolorowi obywatele, których nieszczęścia tey osady nakłoniły szukać tam ſchronienia, wezwałem konsulow Rzeczypospolitey do odeſłania ich tu przed wſzyſtkiemi innemi. Wiedzcie, iż porozumiałem ſię z generalnym Gubernatorem wyspy *Kuba*, względem przeprowadzenia trzechset czarnych Obywatelow, i *Karaibow* wyspy *St. Vincent* deportowanych przez *Anglikow*, i na wyspie *Roatan* złożonych. Wiedzcie iż ci którzy wam dziś swoie ofiaruią wsparcie, są nayokrutnieysi waszey wolności nieprzyiaciele. — *Działo ſię w Przylądku d. 1. Brumaire (22. Paździer:) roku 7go Rzpltey iedney i nierozdzielney.*

(podpisano) T. Hedouville.

Generał *Hardy* ktory miał generalną kommendę nad woyſkiem należącym do wyprawy *Irlandzkiey*, powrocił do *Paryża*. Jego opisanie zbija zupełnie wieści rozſiane względem okrętu *Hoche*, na ktorym ſię ten Generał znaydował. Fałszem ieſt, ażeby ten okręt był zatopionym, i ażeby żołnierze *Angielscy* mieli ſtrzelać do naszych szukaiących ratunku. Okręt *Hoche* w pułnocney ſtronie *Irlandyi* wytrzymał sam ieden bitwę trwaiącą przez 3. godziny i 45. minut, przeciwko okrętowi *Angielſkiemu* od 80. armat, dwom od 74. iednemu od 40. i iedney fregacie od 18. bitwa była z oboiey ſtrony okropna; żołnierze nasi lądowi i morscy dokazywali cudow męſtwa. Przy zabraniu okrętu, znaydowało ſię w nim na pięć ſtop wody. Mieysce dla chirurgow wyznaczone, tak było rannemi zapchane, iż iuż ich więcey przyimować nie mogli; wſzyſtkie liny były poprzecinane, żagle podarte, baterye popsute, potrzaſkane maszty groziły maytkom przywaleniem. Nakoniec mowi tenże Generał, w niepodobieńſtwie będąc dowodzenia i uwiadomiony iż iuż nieſtawało mieysca dla rannych, niemogąc ſię spodziewać pomocy od naszych fregat, z ktorych kilka iuż ſię ucierały z resztą eſkadry *Angielſkiey*, Szef dywizyi *Bompart* kommenderuiący okrętem *Hoche*, przymuszony uſtąpić liczbie, przedſiewziął uchylić Narodową banderę, broniąc iey honoru z tak nieuſtraszoną odwagą, iakiey mało widziano przykładu. (podpisano) Hardy.

Gazeta *Morning Cronicle* wyraża, iż przyiaciele PP. *Pitt*, *Dundas* zwierzyli ſię, iż proiekt połączenis *Irlandyi i Angliy*, nie ieſt wcale zaniedbany, lubo go dla prywatnych okoliczności na inny czas odłożono. To wszyſtko co PP. *Forſter i Beresford*, oraz kanclerz *Claire* przez ſwoią podroż do *Londynu* otrzymać mogli, na tym ſię kończy, ażeby ta wielka materya nie była donoszona do Parlamentu w tym momencie powszechnego zapału, i gdy *Irlandya* nie odetchnęła ieszcze po okropnościach woyny domowey. Rząd kazał ogłoſić pisma ſtosowne do konspiracyi *Irlandzkiey*. W planach i inſtrukcyach widzieć ſię daią głębokie i byſtre układy i zamiary dowodzące, iż ta insurrekcya od dawna była rozważana i utrzymywana przez naydzielnieysze do iey uſkutecznienia ſposoby.

Dnia 29. Grudnia.

Jeden z naszych dziennikow za rzecz pewną dziś donosi o dobrowolnym złożeniu kommendy nad armią *Włoſką* przez Generała *Joubert*, który, iak mowią, do oſtatnich odmian świeżo w Rzpltey *Cisalpińſkiey* zaszłych przyłożyć ſię niechciał. Powszechnym ieſt mniemaniem, iż na mieysce G. *Joubert*, mianowany będzie G. *Championnet*, po ktorym G. *Macdonald* obeymie kommendę.— Sekretarz naszego Miniſtra znayduiącego ſię przy dworze *Toſkańſkim*, ktory przybył do *Paryża* kuryerem, przed 2 dniami wyiechał napowrot do *Florencyi*. Oſtatnią razą przybyłe z tego miaſta liſty donoſzą, że *Lacombe St Michel* znayduie ſię zawsze w *Neapolu*; że woyſka *Neapolitańſkie* nowe w *Liworno* odebrały poſiłki; że ſtosuią ſię iak nayściśley do kapitulacyi, ktorą zaręczona ieſt całość osob i maiątkow; i że woyſkowi którzy znieważyli kokardę troykolorową, pędzeni byli przez rozgi. Dowiaduiemy ſię teraz, że Obywatele *Mechain* i *Mangourit* przybyli ſzczęśliwie do *Viterbo*; wyiechawszy z *Rzymu*, byli oſkoczeni i ze wſzyſtkiego od wieśniakow wyzuci; Pani *Mechain* i ci wſzyscy którzy iey w drodze towarzyszyli, winni są życie swoie ludzkości iednego mieszkańca z *Viterbo*, ktory ich w mieyscu bespiecznym przechował, aż do wkroczenia do tego miaſta *Neapolitańczykow*, w ktorych ſię teraz ręku znayduią.—Bankierowie *Delange* i *Chaumont* z rozkazu rządu są aresztowani, lecz nie wiadomo z iakiey przyczyny. — Obywatelka *Buonaparte* ktora długo w domowym zaciszu zoſtawała pod czas wznieconych niespokoyności i obawy względem losu iey małżonka, pokazuie ſię teraz na widowiſkach i zgromadzeniach publicznych, od czasu przybyłych z *Egiptu* wiadomości, które fałsz dawnieyszych pogłosek zupełnie okazały.

Nigdy ieszcze intereſſa nie były tak doiednego punktu ściągnięte iak teraz, przez co obręby władzy miniſtrow znayduią ſię więcey ścieśnione mianowicie co do intereſſow zagranicznych. Zdaie ſię, iż między archiwami uczyniono nowy przedział. *Barras* zatrudnia ſię ſzczegulniey nominacyą na urzędy woyſkowe, a w powszechności interessami armiow; *Merlin* policyi, prawodawſtwa, intereſſow wewnętrznych; *Treilhard* i *Reubell* dyplomatyką.

Z opisu pierwszych zdarzeń *Piemonckich* widzieć można, iż *Francuzi* zaięli *Nawarrę*, ſposobem fortelu naſtępuiącego, 15 mężnych grenadyerow maiąc na czele 1. officera wyższego ſztabu, powſiadawszy do powozow w kształcie konwoiu, proſili o wpuszczenie, i otworzono im bramę. Przybywszy wproſt hauptwachu, wyſkakuią z powozow, porywaią za broń i zamykaią ſtraż w niewoli, ſtrażnik bramy, chce ią nagle zamykać, lecz iuż nie było czasu, ieden grenadyer uderza go lekko pałaszem, i przymusza do ucieczki, a na znak umowiony 15 regiment ſtrzelcow konnych wpada do miaſta, zaymuie plac woyſkowy i przyległe ulice. W krotce za nim przybywa inna kolumna infanteryi, która ſię udaie do koszar i opasawszy ie, odbiera w krotce broń od garnizonu złożonego około z 1200 ludzi tak pieszych iako i konnych.

z Bruxelli dnia 26 Grudnia.

Insurgenci codziennie ſię prawie widzieć daią w okolicach tego miaſta. Wychodzą oni z lasow po 80. lub 100 ludzi, i udaią ſię do pobliższych wiosek. Niedawno zatrzymali powoz pocztowy z *Lowanium* do *Bruxelli* idący w *Haſſelt*. Insurgenci zabili wielu mieszkańcow, kto-

rzy ſię opierali ich wkroczeniu. Z naſzey załogi wyſłano przeciw nim kilka oddziałow. Inne są także na ten koniec wyſłane.— Z przyczyny pokazania ſię eſkadry *Angielſkiey*, wzmocniono kordon woyſk ktory ſię rozciąga od *Nieuport* aż do *Sas de Gand.*

z Texel dnia 28. Grudnia.

Przygotowania na flottach naszych czynione, iuż znowu uſtaią. Od kilku dni tak wielkie lody ſkupiać ſię zaczęły, iż okręty muſiały z ſtanowiſk swoich wypłynąć do innych mieysc wolnych od lodow.

z Hagi dnia 29. Grudnia

Wiadome iuż teraz ſą obrania na zgromadzeniach Elektoralnych do formowania ośmiu adminiſtracyow Departamentowych. Okazuie ſię, iż wybor padł tylko na osoby przywiązane do teraźnieyszego rzeczy porządku, atoli w niektórych mieyscach zachodzą powątpiewania względem ważności elekcyow, i iuż w tey mierze przyſłano reklamacye do pierwszey izby, która ie odsyła do poſtanowioney na ten koniec kommiſſyi. Wielu z tych nowych Adminiſtratorow i członkow Ciała Prawodawczego wymawia ſię od przyięcia tych urzędow. Taż ſama Kommiſſya ma roztrząsać przyczyny nieprzyimuiących urzędy. Między témi znayduie ſię *Hugo Geevers*, który wyszedłszy z więzienia, był uznany za niezdolnego do zaſiadania w pierwszey izbie Ciała Prawodawczego, gdzie zoſtał nominowanym, i który nawzaiem nieprzyimuie urzędu adminiſtratora Departamentu *Skaldy i Mozy* do którego wezwało go miaſto *Dordrecht* iego oyczyzna.

Od granic Auſtryackich dnia 29. Grudnia.

Podług liſtow z *Wloch* odebranych o zawartey dnia 9. t. m. kapitulacyi między Krolem *Sardyńſkim* i G. *Joubert*, pokazuie ſię, iż negocyacya w tey okoliczności zaczęła ſię w oſtatnich dniach Liſtopada, i ciągnęła ſię aż do dnia 7. Grudnia wieczorem; iż wszyſtkie artykuły były ułożone i poſłane Generałowi *Joubert* do *Medyolanu*, a zatym nieszczęścia tego monarchy ſą dawnieysze od deklaracyi woyny, którą Dyrektoryat ogłoſił przeciwko niemu dnia 6. Grudnia, nie wiedząc ieszcze o ſkutkach negocyacyi między ſwoim miniſtem w *Turynie* i Generałem *Joubert*. — Xże *Oranij* odprawiwszy rewią garnizonu *Weneckiego*, kazał wſieść na okręty 5000 ludziom, których przeznaczenie nie ieſt ieszcze wiadome, Zdaie ſię, iż gabinet *Londyńſki* przedſięwziął wyſłać woyſka lądowe bądź na wsparcie *Niderlandow*, bądź na dopomożenie *Neapolitańczykom* we *Włoszech*. Takie ſą przynaymniey pogłoſki, które tu *Anglicy* roznoszą.

z Brünn dnia 5. Stycznia.

Na dniu 1. t. m. wyciągnęła ztąd pierwsza kolumna woyſka *Roſſyiſkiego* poſiłkowego, za którą druga wyruszyła na dniu 3. Cesarz Jmć dla okazania ukontentowania ſwego z obeyrzenia tych korpusow, rozkazał dać każdemu gemeynie po złotym iednym, a każdemu unter-officerowi po złotych dwa. Officerowie subalterni otrzymali gażę *gratis*, a officerowie ſztabowi aż do generała *en chef* przyzwoite podarunki. Generał *en chef* Hrabia *Roſſenberg*, odebrał tabakierę złotą bryllantami osadzoną z portretem Cesarza Jmci bardzo wielkiego szacunku. Całe korpus ſkłada ſię z ſtrzelcow, grenadyerow, muszkieterow, kilku kompaniow artylleryi i 4ch regimentow kozakow *Dońſkich* pod dowodztwem pułkownika *Deniſſow*. Podług etatu całkowita liczba wynosi 24,511. ludzi. — Pomimo podarunkow które Basza *Belgradzki* poſłał do *Konſtantynopola*, dla uwolnienia ſiebie od wyiścia w pole przeciw *Basmanowi-Oglu*, wszelako rozkaz takowy przyſłany mu zoſtał od W. Porty. Czyni teraz przygotowania do uſkutecznienia tego rozkazu, zakupuiąc żywności i ammuuicye, wszakże zdaie ſię, iż nie zaraz òn marsz swoy rozpocznie. *Basman-Oglu* tym czasem co dzień bardziey rozszerza ſię w *Moldawij* i *Wołoszczyznie*, gdzie wiele znayduie ſtronnikow.

z Strazburga dnia 29. Grudnia.

Do naszego departamentu codzień wiele przybywa woyſka z artylleryą, i natychmiaſt marsz ſwoy ku *Szwaycaryi* obraca. Dwie dywizye armii *Moguckiey* opuściły iuż brzeg prawy.— Jedna z gazet naszych zapewnia, iż *francuzi* zaieli *Liworno* przymuſiwszy *Neapolitańczykow* do wyiścia z tego miaſta.

z Frankfortu dnia 29. Grudnia.

Arcy-Xiążę *Karol* poiechał do *Linz* dla oglądania woyſk *Roſſyiſkich*.—Tuteysza gazeta zawiera w ſobie reſkrypt elektora *Saſkiego* wydany do akademii *Lipſkiey* i *Wittenberſkiey* donoszący o konfiſkacyi pisma pod tytułem, *Dziennik filozoficzny przez profeſſorow Fichte i Niethkammer w Jena*, z powodu zdań ateizmu w tym pismie umieſzczonych.— Nad *Niddę* ściągnęły znowu woyſka *Francuzkie* i okolice *Hochheim* i *Wickert* mocno osadziły. Nałożone także znaczne kontrybucye, ſą teraz ściśle wybierane.— Z kraiu *Gryzonow* wiele woyſka cesarſkiego wyciągnęło do *Feldkirch*, gdyż dla cięzkiey zimy nie mogli tam dosyć wygodnych znaleść dla ſiebie kwater, nadzwyczayne tegoroczne mrozy rozszerzaią ſię po całych *Niemczech*.

z Raſtad dnia 30. Grudnia.

Miniſtrowie Bawarſko - Palatyńſki i *Dwoch-Moſtow* złożyli miniſtrowi Cesarſkiemu, Deputacyi Rzeszy i Legacyi *Francuzkiey*, opisanie ſtrat domu *Palatyńſkiego* na lewym brzegu *Renu* ponieſionych. Strata elektora ieſt 165. mil kwadratowych, 48 woytoſtw, 36 miaſt, 11 miaſteczek, 678 wſiow, 470,157. mieszkańcow; i 3,121000. złł: Xcia *Dwoch-Moſtow* 36 mil kwadratowych, 8 woytoſtw, 10 miaſt, 319 wſiow, 96 tyſięcy mieszkańcow, i 915,618 złł:— Utrzymuią, iż Nota *Francuzka* względem ſekularyzacyow nie będzie podana, aż po powrocie kuryera, którego Dyrektoryat wyſłał do *Wiednia* z propozycyami ſtosownemi do teraznieyszego ſtanu we *Włoszech*.

Dnia 31. Grudnia.

Dnia dziſieyszego ułożono naſtępuiące *Conclusum*: „Deputacya Rzeszy widziała z wdzięcznością w dekrecie kommiſſyi Ceſarſkiey pod dniem 27. t. m., iż pełnomocny Miniſter J. C. Mci żądał wkrotce ſię dowiedzieć, iakie śrzodki Deputacya osądziła za nayprzyzwoitsze, do zaſilenia fortecy *Erenbreitſteinu*, ktora dotąd żadnego nieodebrała zaſilenia. Deputacya Rzeszy zaſtanowiła ſię rozważnie nad tą okolicznością, i mniema iż przyſtoi wprzod podać nową Notę Miniſtrom *Francuzkim*. Miniſtrowie pełnomocni Rzpltey Francuzkiey zapewnili w swoich Notach pod dniem 22. Frimaire (12. Grudnia) iż niezwłocznie uwiadomią Rząd i polecą iego szczegulney uwadze żądanie Deputacyi względem teraźnieyszego ſtanu prawego brzegu *Renu*, a szczegulniey fortecy *Erenbreitſteinu*, oraz świeżo nałożonych kontrybucyow. Gdy w tym momencie Deputacya uwiadomioną zoſtała, iż w rzeczy samey naſtąpiły iuż na prawym brzegu rozporządzenia ściągaiące ſię do ulżenia mieszkańcom tego brzegu, ieſt to dla niey ukontentowaniem, iż może oświadczyć Miniſtrom pełnomocnym Rzpltey *Francuzkiey*, iż uznaie te rozporządzenia iako owoc ich ſkutecznego pośrzednictwa, i spokoynych Rządu Francuzkiego zamiarow. Deputacya Rzeszy ſpodziewała ſię także odebrać rownie dogodną wiadomość względem *Erenbreitſteinu*, lecz ta nadzieia nie zoſtała do tego momentu spełnioną. Atoli potrzebne ieſt użycie rychłych śrzodkow, ponieważ przedłuzenie oblężenia powiększa codziennie nędzę garnizonu tey fortecy i nieszczęśliwych mieszkańcow *Thal*. Należy zatym upraszać iak nayuſilniey Miniſtrow *Francuzkich*, ażeby iak nayrychley dali Deputacyi zaspakaiaiące upewnienie, iż Rząd Francuzki wydał potrzebne rozkazy na zaſilenie miaſta i fortecy *Erenbreitſteinu*, i że przyzwoitemi ſposobami wspierać będzie inne kraie prawego brzegu zaięte przez woyſka Francuzkie, przeciwko arbitralnym Kommiſſarzow Francuzkich czynnościom.—W przypadku gdyby ta Nota (do ktorey zapewne Kommiſſya Cesarſka bez trudności ſię przyłączy) nieprzynioſła rychłego ſkutku, iakiego ſię spodziewać należy, trzeba ią będzie upraszać, ażeby w tey mierze podała rapport J. C. Mci odwołuiąc ſię do *Conclusum* Deputacyi pod d. 17. Marca r. t.

Mowią powszechnie, iż trzy duchowne elektorſtwa w sposobie przyzwoitym nadgrodzone zoſtaną, i że w pułnocnych *Niemczech* żadne indemnizacye rozdawane nie będą.—Dla Elektora *Palatyna* przeznaczaią biſkupſtwa *Freysingen*, *Augsburg*, *Eichſtädt* i *Paſſau*, dla Xiążęcia *Badeńſkiego* należące do Biſkupſtwa *Strazburſkiego* i *Spirſkiego* na prawym brzegu będące poſſeſſye. Dom *Naſſau* żąda indemnizacyi w *Trewirſkim*, o oddzielney iednak nadgrodzie dla *Statudera* nic nieſłychać.— Zdaie ſię, iż dwory Cesarſki i ieden z znacznych *Niemieckich* nie chcą przyiąć planu indemnizacyi podać ſię maiącego z ſtrony *Francuzkiey*. W takim przypadku wiele nowych oddzielnych traktatow z *Francyą* byłoby poczynionych.— Z przyczyny lodow wielkich, kommunikacya z *Strazburgiem* od trzech dni ieſt przerwana. Samey legacyi *Francuzkiey* brakuie dwoch kuryerow.— Mrozy nie były tak wielkie od roku 1788.

z okolic Erenbreitſteinu dnia 28. Grudnia.

W czaſie naywiększych mrozow dochodzących do 21. ſtopnia, z forpocztow *Francuzkich* przy *Erenbreitſteinie* 9. żołnierzy umarzło. Kommendant twierdzy zapobiegł takowemu nieszczęściu przez ściągnienie forpocztow z ſtrony swoiey.— Pomimo negocyacyow *Raſtadzkich* i zapewnień *Francuzkich*, nie zaszła naymnieysza odmiana w ścieśnioney blokadzie *Erenbreitſteinu*.— W *Thal* kommendant poczynił rozmaite dobre urządzenia względem drzewa i innych potrzeb, ktorych niedoſtatek daie ſię czuć mieszkańcom. Opatrzność litosna nad nieſzczęśliwemi ochronia ich także od wszelkich chorob.

Z Lucerny dnia 24 Grudnia.

Przybył tu świeżo kuryer z *Włoch*, lecz nic ieszcze nie zoſtało ogłoszonym względem zdarzeń woiennych. Dowiedzieliśmy ſię tylko, iż Generał *Joubert* złożył kommendę i do *Paryża* wyiechał. Mowią, iż to uczynił przez nieukontentowanie, iż miał sobie przydanego kommissarza cywilnego.

z Bazylei dnia 26. Grudnia.

Nieſzczęśliwy dom *Sardyńſki* pochodzi od ſtarożytnych hrabiow *Sabaudzkich* z ktorych *Amadeusz* VIII. od cesarza *Zygmunta* w roku 1416. do ſtopnia xiążęcia wynieſionym zoſtał. W roku 1418. doſtał mu ſię *Piemont*. W czaſie woyny o sukceſſyą *Hiszpańſką*, *Victor Amadeusz* przeszedłszy na ſtronę *Auſtryacką* otrzymał cały *Montſerrat*, tudzież dyſtrykta *Alexandryi*, *Valenza*, *Commellina* i *Val di Sesia*, ktore od *Medyolanu* odłączone zoſtały, a przez traktat *Utrechcki* roku 1713. wyspę *Sycylią* z tytułem zupełnym *Krola*. W roku 1720. muſiał uczynić zamianę *Sycyliy* za *Sardynią*. Syn iego *Karol Emmanuel* III. iako przymierzeniec *Francyi* i *Hiszpaniy* otrzymał przez pokoy roku 1736. dyſtrykta *Medyolańſkie*, *Nawarry* i *Tortony* wraz z lennością *Langien*, a traktatem w *Worms* roku 1743 iako przymierzeniec *Auſtryi*, okolicę *Medyolańſką* *Vigerano*, większą część hrabſtwa *Anghiera*, część dyſtryktu *Pawiy*, i territorium *Babio* z częścią *Piacencyi*; którą iednak przez pokoy w *Akwizgranie* znowu poſtradał. Trzecim krolem był *Victor Amadeusz* III. ktory w roku 1797 umarł, a czwarty *Emmanuel* IV. który na dniu 9. Grudnia dziedzictwo oyca ſwego *Francyi* odſtąpił.— Monarchia *Sardyńſka* przed teraźnieyſzą woyną ſkładała ſię z wyspy i kroleſtwa *Sardyńſkiego*, Xięſtwa *Sabaudzkiego*, xięſtwa *Piemonckiego*, xięſtwa *Montferrat* i części xięſtwa *Medyolańſkiego*. Kraie *Sardyńſkie* na ſtałym lądzie *Włoch*, zawierały 2.733.384 ludzi, a wyspa *Sardynia* z innemi małemi 423,514, co w ogule czyni 3,156,908 ludzi. Inni rachowali w wspomnionych kraiach ludności do 4,452,860 głow. Przychody szacowane do 6. millionow talarow.

z Macereta dnia 6. Grudnia.

Jeńcy ktorych Gen: *Rusca* zaiął w bitwie nad rzeką *Tronto*, podzieleni zoſtali na rozmaite części. Na dniu 2. przechodził pierwszy oddział, eſkortowany od iednego korpusu legionu *Rzymſkiego*. Wynoſił do 400 ludzi zaiętych przy moście de *St. Benedetto*. Drugi oddział ſkładał ſię z niewolnikow zaiętych przy odebraniu na powrot przez republikanow miaſta *Ascoli*. Wszyscy *Neapolitańczykowie* do *Ankony* są transportowani. Zapewniaią, iż woyſka *Neapolitańſkie* w *Rzymie*, tak wkrotce zamknięte zoſtaną, iż im nie będzie podobna uyść rąk republikanow.

z Neapolu dnia 4. Grudnia.

Zwycięſtwa odnieſione przez Gen: *Mack* były tu obchodzone przez dziękczynienia Bogu w kościołach, i powszechną illuminacyą.— W momencie wyruszenia nad granice, krol ogłoſił edykt naſtępuiący. „Wierni i kochani poddani moi, używaiąc bliſko przez lat 40. panowania mego, wszelkich sposobow, które sądziłem nayzdolnieyszemi do zabespieczenia szczęścia waszego, i oddalenia tych klęſk, ktorych ſprawiedliwi podług wyrokow Naywyższego doświadczać muszą, widzę ſię bydź w samey chwili oddalenia ſię od kochaney moiey oyczyzny, iedynie w zamiarze obronienia świętey naszey religiy bliſkiey upadku, wſkrzeszenia czci ktora iey ſię przynależy, i przywrocenia za pomocą Bożą spokoyności we *Wloszech*, zabespieczaiąc wam i dzieciom waszym nienaruszone używanie tych dobr, ktorych wam Naywyższy użyczył. Gdybym miał był pewność oſiągnienia tego zamiaru przez iakąkolwiek bądź ofiarę, bądźcie pewni, iż chętniebym ſię onego chwycił, lecz iakże tego mogłem ſię spodziewać, po tylu okropnych przykładach wam dobrze znaiomych?

Wychodzę więc na czele walecznych obrońcow oyczyzny, pełen zaufania w Bogu woyny, ktory kroki moie kierować, i czynności nasze opieką ſwoią zaſtaniać będzie. Z naywiększą spokoynością umyſłu narażać ſię będę na wszyſtkie niebespieczeńſtwa, gdyż to czynić będę dla wspoł-obywatelow braci i dzieci moich, wiecie od dawnego czasu, że was zawſze za takich poczytuię. Bądźcie zawsze wiernemi Bogu, i tey ktorą ia dla zarządzania państwami memi zoſtawiam. Polecam wam tę czułą matkę, polecam wam synow moich, ktorzy nie są moiemi ale waszemi, a w każdym zdarzeniu pamiętaycie na to, iż ieſteście *Neapolitańczykami*, iż ten kto chce mieć odwagę znaydzie ią, i że lepiey ieſt umrzeć z chwałą za Boga i oyczyznę, niż ſię dać haniebnie ucilkać. Niech Pan Zaſtępow zsyła wam szczęście i błogoſławieńſtwo, ktorych wam życzy ten ktory był i będzie aż do oſtatniego tchu swego, wasz nayprzywiązańszy oyciec i Monarcha.

FERDYNAND.

z Florencyi dnia 18. Grudnia.

Za rekwizycyą miniſtra *Neapolitańſkiego*, xiąże *Tarento* zoſtał tu wczoray aresztowany i do fortecy zawieziony. Mowią, iż on był nayważniejszą przyczyną dla czego 5000 *Neapolitańczykow* pod *Calvi* broń złożyło. Konſkrypcya woyſkowa bierze dobry ſkutek, 300. ſłużących zapiſało ſię świeżo, i iuż ſię ćwiczy w robieniu bronią. Z rozkazu panow wielka także liczba wieśniakow rownie ſię zapisała.— Wezwanie aby osoby maiętne a mianowicie klasztory srebra swoie do mennicy oddawały, bardzo ſkutkuie. Przemienione na pieniądz ſrebro wynoſi przeszło million talarow. W. Xiąże podał im pierwszy przykład przez poſłanie własnego ſwego kredensu do mennicy.— Wczoray odobraliśmy wiadomość, iż woyſka *Francuzkie* zbliżyły ſię do naszego territorium, a *Neapolitańczykowie* wyszli z *Rzymu*. W tymże samym dniu kuryer *Francuzki z Paryża* przebiegał spiesznie do *Peruzy*, gdzie ſię znayduie kommissya *Francuzka*.

z Turynu dnia 18. Grudnia.

Rząd tymczasowy *Piemoncki* za obięciem władzy swoiey, wydał proklamacyą do Narodu *Piemonckiego* w naſtępuiącey treści 1.) Prawa dawnego rządu maią ieszcze do nieiakiego czasu trwałość ſwoią. 2.) Wszyſtkie magiſtratury, trybunały, kancellarye ſtanu i urzędnicy ſkarbowi aż do dalszego urządzenia, maią swoie interessa odbywać. zoſtaiąc w tych samych ſtosunkach z rządem tymczasowym w iakich z dawnym rządem były. 3.) Wszyſtkie czynności magiſtratur i kancellaryow maią bydź ogłaszane w imieniu narodu *Piemonckiego* i podług rachuby *Francuzkiey*, obok którey iednak data dawnego ſtylu umieszczona bydź może. 4.) Wszyſtkie tytuły, zaszczyty, znaki dyſtynkcyi szlachectwa, etc. znieſione bydź maią, a odtąd żadnego tytułu nie będzie procz tytułu obywatela. Wszyſtkie także herby i liberye znieſione zoſtaną.— Przeszłey środy przy eſkorcie woyſka *Francuzko - Piemonckiego*, drzewo wolności zasadzone zoſtało.

z Parmy dnia 19. Grudnia.

Dywizya G. *Victor* odebrała rozkaz wkroczenia do kraiu *Toſkańſkiego* przez *Reggio* i *Modenę*, iuż ieſt w marszu, część iey ktora wczoray miała ſtanąć w *Placencyi*, dziś tu ieſt spodziewana.

z Medyolanu dnia 15. Grudnia.

Oczekiwano tu w początkach przybycia Krola *Sardyńſkiego*. Czyniono mu propozycyą, albo odbierania znaczney pensyi we *Francyi*, albo udania ſię do innego kraiu Krol obrał dla ſiebie mieszkanie w *Sardynii*. Nic ſmutnieyszego nie było nad wyiazd krola z *Turynu*. Wſiadaiącemu do karety łzy ſię z oczu rzuciły.— Siła, z ktorą krol *Neapolitańſki* wkroczył do państwa *Rzymſkiego*, wynoſi do 50,000 ludzi, na obronę zaś kraiu ſwego nie zoſtawił iak 16,000.— Słychać, iż wkroczenie *Neapolitańczykow* do kraiow *Rzymſkich*, ſtało ſię bez zezwolenia dworu *Wiedeńſkiego*.

Dnia 24. Grudnia.

Ob. *Rivaud* na dniu 21, oddał liſt naſzemu Dyrektoryatowi, w ktorym zaprzecza rozniesioney pogłoſce iakoby *Brescia* miała przeſtać bydź częścią Rzpltey *Cisalpińſkiey* i odddaną bydź *Auſtryi*. Donosi także, iż otrzymał wyrok Dyrektoryatu *Francuzkiego* pod dniem 14. nakazuiący powtornie wyiazd z *Włoch* Ob. *Rouche*.— Ponieważ Ob. *Fenaroli* odmowił przyięcie urzędu Dyrektora, przeto Ob. *Melzi d'Erile* mieysce iego zaſtąpił.—Drugie wakuiące mieysce obeymie Ob. *Cacciari z Boloniy*, Ob. *Paoltini* wynieſiony zoſtał na urząd miniſtra policyi.— Gazety nasze donoszą, iż po krwawey bitwie w okolicach *Civitta Caſtellana* ſtoczoney, *Francuzi* weszli znowu do *Rzymu* gdzie ſię teraz przenioſła głowna ich kwatera; dodaią, iż kolumna dowodzona przez Generała *Ruſca*. Pomknęła ſię ku *Abruzzo*, i weszła tam nawet po odbytey potyczce nad granicą między *Rietti i Citta Ducale*. Woyſka *Neapolitańſkie*, ktore *Rzym* zaymowały, cofneły ſię do *Terraciny*. Przez *Medyolan* przeieżdżał officer *Francuzki* wiozący do *Paryża* kilka ſztandarow w oſtatnich akcyach zaiętych.— Na d. 18 i 19. przybyło tu kilka batalionow woyſk *Francuzkich*, oczekuiemy ieszcze na inne z Szwaycaryi.— Liſty z *Ankony* donoszą, iż tam wsadzono znowu woyſka na okręty, dla przewiezienia ich do *Korfu*. Mowią, iż pierwsza wyprawa, ktora z *Ankony* wyszła, nie była przeznaczona do tey wyspy, ale miała wysadzić woyſko na brzegi *Neapolitańſkie* z ſtrony *Loncyano* i *Manfredonii*.

Wypis z Gazety Turyńſkiey. — Miniſter związkow zewnętrznych do Ob. *Aymar*.—„ Obywatelu. Lubo wszyſtko widzieć daie, iż naypożądańsza ſpokoyność panuie w *Piemoncie*, i że nic w tey mierze nie zoſtaie, coby ci należało zalecić, Dyrektoryt wykonawczy, którego troſkliwa opieka ma ſobie za ukontentowanie wynaydować imiona i familie zaszczycone naukami, chce, ażebym cię nakłonił do ſzczegulnieyszych względow dla familii ſławnego *Lagrange*. Poydziesz do iego ſzanownego oyca, i powiesz mu, iż w naſtąpionych świeżo zdarzeniach, naypierwsze względy *Francuzkiego* rządu zwrociły ſię ku niemu, i że ci rozkazał, ażebyś mu złożył oświadczenie nayżywszey dla iego osoby przychylności Nie mogę wątpić Obywatelu, o pospiechu z iakim zechcesz uſkutecznić to ſzacowne zlecenie, którego mam ukontentowanie być tłumaczem. Pozdrowienie i braterſtwo.—(podpisano) *Talleyrand*.

Reszta opisu znacznieyszych zdarzeń w roku 1798.

Październik. — Dnia 6. wyspa *Gozzo* przy *Malcie* kapitulowała. — D. 12. bitwa między eſkadrą *Angielſką* i eſkadrą *Francuzką* pod kommendą Ob. *Bompard*.— D. 13. bywsze wyspy Weneckie *Zante* i *Cefalonia* poddały ſię flottom ſkombinowanym. — D. 19. Dyrektoryat *Francuzki* odebrał kuryera z *Egiptu* z depeszami opisuiącemi rozmaite bitwy, z ktorych nayznacznieysza pod piramidami. — Tegoż dnia woyſka Ceſarſkie pod kommendą Generała *Aussemberg* weszły do kraiu *Gryzonow*. — D. 30 Generał *Jourdan* przybył do *Moguncyi* na obięcie generalney kommendy nad woyſkami Rzpltey nad *Renem* ſtoiącemi.— Na końcu tego mieſiąca odebrano wiadomość, iż eſkadra *Hiszpańſka* pod kommendą Don *Alava*, zabrała *Anglikom* dwa liniowe okręty i dwie fregaty.

Liſtopad. — Dnia 3. Ciało Prawodawcze Rzpltey *Francuzkiey* poſtanowiło Prawo, na mocy ktorego zbiegli przed deportacyą, uznani są za emigrantow, i dobra ich na pożytek Rzpltey obrocone. — D. 5. w *Neapalu* znieważono znaki narodowe konsula Rzpltey *Francuzkiey*. — D. 15. Dyrektoryat *Helwecki* przyimował na publiczney ſeſſyi Kawalera *Cumano* pełnomocnego miniſtra Krola *Hiszpańſkiego*. — D. 17. pierwsza kolumna woyſk posiłkowych *Roſſyiſkich* przybyła do *Krakowa*.— *Anglicy* zabrali wyspę *Minorkę*.— D. 20. Krol *Angielſki* przy rozpoczęciu Parlamentu donosi o zwycięſtwie swoiey flotty, o uśmierzonym buncie w *Irlandyi*, i wyſtawia potrzebę użycia iak naydzielnieyſzych ſposobow do popierania dalszey woyny. Tegoż dnia odkryto w *Hadze* ſpiſek przeciwko Rządowi z insrurekcyą *Brabancką* związek maiący.— D. 26. Woyſka *Francuzkie* uſtąpiły z *Rzymu*.— D. 27. pierwsza bitwa woyſk *Francuzkich* z woyſkami *Neapolitańſkiemi* pod *Ternii*, w ktorey oſtatni znaczną klęſkę ponieśli. W drugiey bitwie pod *Fermo* rownegoż losu doznały. — D. 28. okręty *Angielſkie* i *Portugalſkie* wysadziły do *Liworno* 7000. woyſka *Neapolitańſkiego*. — D. 30. Traktat w *Lucernie* zawarty, ktorym *Helwecya* w przypadku woyny obowięzuie ſię doſtarczyć *Francyi* 18. tyſięcy woyſka.

Grudzień. — Dnia 4. Woyſka Francuzkie pod kommendą Generała *Macdonald* odnoszą trzecie znaczne zwycięſtwo nad Neapolitańczykami między *Nepi*, *Monterosi*, i *Baccano*. — D. 6. Dyrektoryat Wyk: Rzpltey Francuzkiey donosi w swoim Poselſtwie Radzie 500. iż woyſka Krola *Neapolitańſkiego* pod kommendą Generała *Mack* uderzyły na woyſka *Francuzkie* ſtoiące w kraiu Rzpltey *Rzymſkiey*, i że razem odkryto nieprzyiazne zamiary Krola *Sardyńſkiego*; Z tego powodu obydwie Rady wydaią wyrok na wypowiedzenie woyny tym dwom Krolem, i rozkazuią o tym uwiadomić wſzyſtkich zagranicznych Miniſtrow.—Tegoż dnia Miniſtrowie Francuzcy w *Raſtad* podali Deputacyi Rzeszy ultimatum Rządu Francuzkiego. — D. 9. Ultimatum Francuzkie przyięte ieſt od całey Rzeszy, oprocz *Cesarza*, *Saxonii* i *Bremy*. Tegoż dnia Krol *Sardyńſki* zrzeka ſię rządu swoiego państwa, i akt tego zrzeczenia ſkłada w ręce *Jouberta* Generała kommenderuiącego woyſkiem Francuzkim. Dnia 10. Naſtąpił wyiazd Krolewſki z kraiu. — 11. Rząd tymczasowy poſtanowiony w *Piemoncie*, i we wſzyſtkich miaſtach wprowadzona municypalność.— D. 10. Dyrektoryat Francuzki znosi wſzyſtkie odmiany w Rządzie *Cisalpińſkim* przez Generała *Brune* poczynione, i przywraca rzeczy do porządku w iakim ſię przed d. 19. Października r. t. znaydowały. Tegoż dnia Imperator *Roſſyiſki* ogłoszony W. Miſtrzem *Maltańſkim*. — D. 27. Cesarz wraz z Cesarzową Jmcią przybywaią do *Brünn* dla oglądania dywizyi woyſk poſiłkowych *Roſſyiſkich*. — W ciągu tego całego roku, *Basman-Oglu* prawie zawsze w iednakowym znayduiąc ſię położeniu, odnosi nad swemi nieprzyiaciołami zwycięſtwo w trzydzieſtu kilku bitwach. — Od kilku mieſięcy insurgenci *Belgiccy* walcząc z Republikanami, odnoszą znaczne klęſki, i lubo iuż do małey liczby przyprowadzeni, uporczywie swoiey oczekuią zguby.

OBWIESZCZENIA.

N. Pan raczył P. Michel Miszel Mechanikowi nadać Przywiley prywatny na sporządzenie dwoch maszyn do tarcia i fabrykowania Tabaki ſłużących; Przywiley ten ma ſłużyć na lat 6. to ieſt od dnia 29. Września roku bieżącego, aż do tegoż dnia w roku 1804. i ma mieć wagę we wszyſtkich Prowincyach J. K. Mci z tey ſtrony Wezery położonych: zachowuiąc iednak w całości prawa każdego: Ktoby był w ſtanie dowieść, że iuż przed dniem 1. Września r. b. maszyny takowe były mu znaiome, i aktualnie przez niego sporządzane: tak więc fabrykantom Tabacznym, iako i tym, ktorzy ſię zatrudniaią ſporządzaniem podobnych maszyn, czyni ſię o tym wiadomo: z dodatkiem, że maszyny te do tarcia i kraiania Tytuniu ſłużące, tym ſię rożnią od znaiomych dotąd tego rodzaiu maszyn; iż inſtrument do kraiania Tutuniu obraca ſię w koło, a inſtrument do tarcia; może kilka razem trzeć i obracać walcow bez pomocy ludzkiey; modele tych maſzyn złożone są w Kollegium manufaktur i handlowym: każdy więc w tey okoliczności interessowany, winien zgłosić ſię do tegoż Kollegium na pismie. Dan w Warszawie dnia 10. Grudnia 1798. Roku.

J. K. Mci Pruſs Południowych Woyſkowa i Ekonomiczna Kamera.

Kommiſſya wspolna przez Nayiaśnieysze Dwory dwa Cesarſkie i Krolewſko - Pruſki do upadłych sześciu Bankow, to ieſt: UUr. Piotra *Teppera*, Karola *Schultza*, Fryderyka *Kabryta*, Prota *Potockiego*, Macieja *Łyszkiewicza*, i Jana Dawida *Heislera* wyznaczona. — Wam iakichkolwiek imion wdowie i ſynowi *Fremeaux* pod tą firmą domowi w *Amſterdamie*, i wszelkie iego fundusze maiącym sobom, z osob i dobr waszych roſkazuie, abyście za tygodni dwanaście od daty ogłoszenia ninieyszego edyktalnego Pozwu przez Gazety Warszawſkie, prawnie osobiście lub przez swego plenipotenta tu w Warszawie w pałacu Tepperowſkim na ulicy Miodowey przed ſądem Kommiſſyi ninieyszey ſtawili ſię, na popieranie wierzycieli Ur. Fryderyka *Kabryta*, oraz wyznaczonych do teyże maſſy Prokuratora i Adminiſtracyi, ktorzy ſtosuiąc ſię do kſiąg, korrespondencyi i kontokurrantow, wam poſłane fundusze na satysfakcyą ciągnionych na was summ dowodzących, z przyczyny że WaszMość trattow Kabrowſkich niektorych nie akceptowaliście, i niektorych akceptowanych całkowicie nieopłaciliście, dla tego pozwani ieſteście, abyście obrachunek między maſſą Kabrytowſką a wami w tey mierze zachodzący uczynili, i na satysfakcyą maſſy Kabrytowſkiey, iaka ſię od was w reszcie okaże, fundusze wam dane zwrocili, oświadczaiąc wam, że Tratty Meysnerowſkie na złotych Hollenderſkich courant 45,400. pomiędzy funduszami przez Kabrego wam poſłane, a przez was tu do Warszawy odeſłane i zaaresztowane, iako też i inne w kraiach względem ſpraw upadłych Bankow do ninieyszey Kommiſſyi poleconych znayduiące ſię fundusze, bądź wam przeſłane, bądź własne wasze, pod ninieyszy areszt podchodzą, i na satysfakcyą maſsie Kabrytowſkiey, iaka wynaleziona będzie, wſkazane zoſtaną. Wy zaś fundusze Fremaux maiący, ktore ninieyszym Pozwem edyktalnym u was ſię aresztuią; pozwani ieſteście o to, abyście takowe fundusze do ſądu Kommiſſyi Bankowey komportowali, i o nich donieśli. Dla czego macie ſię ſtawić, lub w przypadku nieſtawienia ſię, i nie zapłacenia należących summ powodom, wyrokom ninieyszey Kommiſſyi ulegać, pod rygorem w prawidłach swey Kommiſſyi przepiſanym będziecie.— Dan w Warſzawie w Kancellaryi Kommiſſyi dnia 10. Stycznia 1799. R.

A. M. Mędrzecki (L. S.) *T. Węcrychowſki*
S. K. B. Pisarz. *S. K. B. Regent.*

DONIESIENIA.

Od dawnych lat tu znayduiący ſię Miſtrz Inſtrumentow, ktory także wſzelkie gatunki elaſtycznych Bruchbandow podług żądania, tudzież noże i nożyczki ze znakiem ſerca robi. O czym Prześw: donosi Publiczności. Mieszkał przy iatkach ſzewſkich na Podwalu, a teraz przeprowadził ſię na tęż ulice Podwale do Kirchhöfera kamienicy Nro 524.

Jan Gaspar Teufel.

Pewny Pan potrzebuie do uſług Lokaja bez-żennego, ktoryby dobrze fryzować i golić umiał, tudzież dobrey swey konduity niezaprzeczone złożył dowody; takowey żądaiący ſłużby, może ſię zgłosić na Kantorze tuteyszym Intelligencyi na poczcie.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy JP. Eberta, *pod Nrem 65. na drugim piętrze.* — Exemplarz groſzy 20.